

Niet veel aan

Analyse van Lex: bijna in de kern van een pressie (H) boven de Oostzee en nog enkele hogedruk-kernen in de nabijheid geeft al aan dat het met de wind in het noorden van Nederland erg tegenvalt. Weinig wind, uit Oostelijke richtingen, koud - dus tamelijk dicht. Hooguit een lichte bewolking en geen neerslag.

Eigenlijk prachtig herfstweer maar voor de molenaar is er weinig te beleven. Nog een beetje schoffelen in z'n tuin of appels gaan oogsten.

Het KNMI vindt er dit van: zaterdag schijnt de zon weer volop, al komt er hier en daar ook wat sluierbewolking voor. De maximumtemperatuur loopt uiteen van 19°C op de Wadden tot lokaal een zomerse 25°C in het zuiden. De oostenwind is matig, langs de kust en op het IJsselmeer vrij krachtig. (Bron: KNMI)

Vragen over het huiswerk

Lezen H7: 7.5.3.g tot eind (oud en nieuw)

1. Welke zeilvoering kunnen we vandaag toepassen belast en welke onbelast?
2. Het polderpeil is in de winter lager dan in de zomer. Waarom?
3. Wat is verhangmalen?
4. Waar dient de plukhaak, of sloothaak voor?
5. Hoe begint de poldermolenaar zijn werk?
6. Het water in de polder komt te laag te staan in de zomer en het land wordt te droog. Wat kan de molenaar hieraan doen?
7. Wat is het rendement?
8. Wat is een ijsbeitel en waar dient hij voor?
9. Wat is het risico van grondijs?
10. Wat mag men nooit doen als de boel is vastgevroren?
11. Wat moet je zo af en toe doen met je houten opvoerwerktuig bij langdurige stilstand?
12. Wat is de meest ideale snelheid bij een korenmolen?
13. Wat doet de korenmolenaar voordat hij met malen begint?
14. Waarvoor dient de steenkraan en waarop moet je letten?
15. Hoe zit het Engelse rijtje in elkaar? Waar moet je op letten?
16. Er liggen enkele kammen te klapperen. Wat kun je eraan doen?
17. De stenen moeten gebild worden. Welke hamer gebruik je waarvoor?

Antwoorden bij de vragen over het huiswerk

Lezen H7: 7.5.3.g tot eind (oud en nieuw)

1. Welke zeilvoering kunnen we vandaag toepassen belast en welke onbelast?
Belast alles ervoor, onbelast 4 halve
2. Het polderpeil is in de winter lager dan in de zomer. Waarom?
In de zomer is er meer verdamping, warmer en blad aan bomen, terwijl in de winter over het algemeen meer neerslag valt. 's Winters zal de molenaar dus vaker en langer moeten malen om te voorkomen dat het land onder water komt te staan.
3. Wat is verhangmalen?
Tijdens het malen zal het water vlakbij de molen lager staan dan een eind verderop de polder in. De ervaren molenaar zal om het juiste peil te bereiken wat langer doormalen omdat nadat hij is gestopt er nog water zal toestromen waardoor het juiste peil tot stand komt.
4. Waar dient de plukhaak, of sloothaak voor?
De plukhaak dient om vuil, kroos en waterplanten, voor het krooshek te verwijderen zodat het water vrijelijk kan toestromen. De sloothaak dient voor hetzelfde maar werd door de molenaar gebruikt om watergangen vrij te houden van teveel begroeiing.
5. Hoe begint de poldermolenaar zijn werk?
Hij controleert en smeert de bovenas, bekijkt of de kruiring nog gesmeerd moet worden, controleert beet en steek van bovenwiel en bonkelaar, smeert zonodig het tapend van de koningspil met reuzel en daarna ook de taatspot met dikke olie, smeert zonodig het waterlager van de vijzel met wat reuzel en geeft een draai aan de Staufferpot van het onderwaterlager (indien aanwezig).
6. Het water in de polder komt te laag te staan in de zomer en het land wordt te droog. Wat kan de molenaar hieraan doen?
De molenaar kan water inlaten vanaf de boezem mits de molen daarvoor geschikt is. Hij zet de wachtdeur open en het water loopt dan via het opvoerwerktuig de polder in. Hij kan dit nog versnellen door de molen uit het werk te zetten. De vijzel of het scheprad zal hierdoor achteruit gaan draaien.
7. Wat is het rendement?
Het rendement is de wateropbrengst bij een zo gunstig mogelijk malende molen. Meestal zo'n 80 tot 90 enden. Als het sneller gaat dan zal de waterstand achter de molen te laag worden en wordt er minder water afgevoerd. Ook kan de molen dan op hol slaan.
8. Wat is een ijsbeitel en waar dient hij voor?
Een ijsbeitel wordt gebruikt om tijdens invallende dooi de vijzel/scheprad ijsvrij te maken. Door het ijs in kleine stukjes te stoten kan er toch gemalen worden zij het wel voorzichtig.

9. Wat is het risico van grondijs?
Grondijs ontstaat vaak bij invallende vorst tijdens het malen. Door de stroming beweegt het zich over de bodem naar de molen toe en kan het krooshek van onderaf volledig verstopen.
10. Wat mag men nooit doen als de boel is vastgevroren?
Nooit proberen met de hand het gevluicht te bewegen als de molen in het werk staat. Kost kammen.
11. Wat moet je zo af en toe doen met je houten opvoerwerktuig bij langdurige stilstand?
Zo af en toe de vijzel een halve slag draaien zodat hij niet door gaat hangen.
12. Wat is de meest ideale snelheid bij een korenmolen?
60 tot 60 enden. Dan draait de steen ongeveer 90 toeren per minuut en daardoor krijgen de kerven op de maalstenen de mooiste snijsnelheid.
13. Wat doet de korenmolenaar voordat hij met malen begint?
Hij controleert beet en steek van de bovenas met bonkelaar, smeert zonodig hals en pen, bekijkt de kruiring op troep (takjes e.d.) en of hij voldoende gesmeerd is. Tap van de koningspil zonodig van een lik reuzel voorzien en beneden de taatspot op olie controleren. Zet de maalkoppels die hij niet gebruikt uit het werk en licht de looper van het koppel dat hij wel gaat gebruiken. De kaar controleren op ongerechtigheden en daarna vullen en kijken of het kropgat niet is volgelopen.
14. Waarvoor dient de steenkraan en waarop moet je letten?
De steenkraan is om de loopersteen te lichten en vervolgens aan de kant te zetten. De constructie van de steenkraan is heel belangrijk en hij moet volledig betrouwbaar zijn
15. Hoe zit het Engelse rij in elkaar? Waar moet je op letten?
Het Engelse rij bestaat uit een binnen- en buitenrij waardoor de steen kan balanceren. Het buitenrij zit met twee nokken in de schoentjes van de looper. Het binnenrij wordt aangedreven door de steenspilklauw en past met twee nokken in de buitenrij. Het binnenrij rust via een nok op de bolspil. Het is heel belangrijk om tijdens het demonteren van het rij ervoor te zorgen dat bij het terugmonteren alles weer precies hetzelfde komt te zitten, dus markeren.
16. Er liggen enkele kammen te klapperen. Wat kun je eraan doen?
Het gat waarin de kam zit is wat te wijd geworden (droogte, slijtage) en je kunt dan de borgwig uitnemen, de kam uit het gat trekken en er aan de zijkant een smalle strook zeildoek omheen trekken. Hierna de kam weer terugplaatsen, aanslaan en de borgwig weer plaatsen.
17. De stenen moeten gebild worden. Welke hamer gebruik je waarvoor?
Er zijn twee soorten hamers. De kneushamer die wordt gebruikt om een bestaand bilsel te verwijderen en de bilhamer die wordt gebruikt om het bilsel weer van scherpe kanten te voorzien.

